

Sygn. akt III CSK 312/18

POSTANOWIENIE

Dnia 9 maja 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek

w sprawie z wniosku K. R.
przy uczestnictwie Skarbu Państwa - Prezydenta Miasta K.
o stwierdzenie nabycia spadku po C. P. i po M. G.,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 9 maja 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestnika
od postanowienia Sądu Okręgowego w K.
z dnia 11 lipca 2018 r., sygn. akt II Ca [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Uczestnik postępowania Skarb Państwa reprezentowany przez Prezydenta Miasta K., zastąpiony przez Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej, wniósł skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego w K. z dnia 11 lipca 2018 r., którym oddalono apelację od postanowienia Sądu Rejonowego w K. z dnia 8 grudnia 2017 r., stwierdzającego, że spadek po C. P. zmarłym w dniu 31 maja 1944 r. w K. nabył jego syn A. A. P., a spadek po M. G., zmarłym w dniu 20 sierpnia 1942 r. w K. nabył jego syn W. G..

Sąd Najwyższy, oceniając - na podstawie art. 398⁹ § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. – skargę kasacyjną z punktu widzenia podstaw przyjęcia jej do rozpoznania, zważył:

Ustawodawca, wprowadzając skargę kasacyjną jako nadzwyczajny środek prawny służący od prawomocnych orzeczeń, podkreślił, że jej celem jest ochrona interesu publicznego polegającego na ujednoliceniu orzecznictwa sądów i rozwoju judykatury. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. Ocena podstaw przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania następuje w ramach tzw. przedsądu. Sąd Najwyższy bada, czy wskazano i należycie umotywowano przyczyny powołane w art. 398⁹ § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., i przyjmuje skargę do rozpoznania, jeżeli jest spełniona przynajmniej jedna z nich. Kognicja Sądu Najwyższego na tym etapie postępowania jest ograniczona i nie obejmuje oceny zasadności podstaw skargi kasacyjnej, zastrzeżonej dla Sądu orzekającego w innym składzie. Art. 398⁴ § 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. zawiera wymaganie przytoczenia i odrębnego uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Uczestnik postępowania oparł skargę na przyczynie wskazanej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., podnosząc, że w sprawie występują dwa istotne zagadnienia prawne sformułowane w formie pytań:

- 1) *Czy na podstawie art. 1 Postanowienia Rady Administracyjnej Królestwa Polskiego z dnia 30 stycznia/11 lutego 1842 r. o spadkach bezdziedzicznych i wakujących w zw. z art. 811 Kodeksu Napoleona i art.*

LIV p.w.k.c. w przypadku spadku otwartego przed dniem 1 stycznia 1947 r. istnienie spadkobiercy, który pozostawał bierny wobec spadku, wyklucza stan spadku wakującego?

- 2) *Czy złożenie przez spadkobiercę jedynie wniosku o stwierdzenie zgonu spadkodawcy oznacza dorozumiane przyjęcie spadku otwartego przed dniem 1 stycznia 1947 r., a tym samym wyklucza uznanie spadku za wakujący w znaczeniu art. 811 Kodeksu Napoleona w zw. z art. LIV p.w.k.c.?*

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.) w zasadzie powinno spełniać wymagania stawiane zagadnieniu prawnemu przedstawianemu przez sąd drugiej instancji w razie powstania poważnych wątpliwości, których nie można rozwiązać za pomocą powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2014 r., I UK 361/13, z dnia 14 września 2012 r., I UK 218/12 - nie publ., z dnia 8 maja 2015 r., III CZP 16/15, z dnia 24 października 2012 r., I PK 129/12 - nie publ.). Wątpliwości muszą pozostawać w związku z rozstrzygnięciem sprawy przedstawionym w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania. Istotne zagadnienie prawne należy postawić w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by mogło być rozpatrywane w oderwaniu od konkretnego stanu faktycznego, a wątpliwości z nim związane muszą mieć charakter wyłącznie prawny. Kolejnym niezbędnym elementem uzasadnienia jest wskazanie przepisu prawa, który wzbudził poważne wątpliwości oraz różnych sposobów jego interpretacji przez judykaturę lub piśmiennictwo, ponadto zajęcia przez skarżącego własnego stanowiska. Wymagań tych nie można zastąpić postawieniem pytań zmierzających do udzielenia przez Sąd Najwyższy odpowiedzi wprost przesądzających o treści orzeczenia. Zagadnienie prawne może zostać uznane za istotne tylko wtedy, kiedy Sąd Najwyższy nie wyraził jeszcze stanowiska w jego przedmiocie, bądź wykazania uzasadnionych przyczyn dla jego zmiany (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP 2003, nr 13, poz. 5).

Przedstawione zagadnienia nie spełniają powyższych wymagań. Obydwa bowiem zostały sformułowane w oparciu o założenia odbiegające od stanu faktycznego i prawnego przyjętego w sprawie jako podstawa rozstrzygnięcia. Sądy *meriti* wskazały, że wystąpienie o stwierdzenie zgonu spadkodawcy jest pierwszą z szeregu czynności, którą należało podjąć, aby uzyskać postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku i która została podjęta. W obszernym, odnoszącym się do szeregu istotnych okoliczności o charakterze faktycznym i prawnym, Sąd miarodajnie i przekonywująco wyjaśnił, dlaczego spadkobiercy nie mieli możliwości dokonania kolejnych czynności (siła wyższa w postaci określonych uwarunkowań historycznych), wcześniej podjęte należy zakwalifikować jako zgłoszenie się z roszczeniem do spadku czego konsekwencją jest niedopuszczalność uznania spadków za wakujące w rozumieniu art. 811 Kodeksu Napoleona. Zagadnienie pierwsze zostało ponadto oparte na założeniu, że spadkobiercy pozostawali bierni wobec spadku, sprzecznym z ustaleniem przyjętym jako podstawa zaskarżonego rozstrzygnięcia. Nie może być zatem uznane za prawidłowe, bowiem podstawą skargi nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów (art. 398³ § 3 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.), a Sąd Najwyższy związany jest ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.). Z kolei odpowiedź na zagadnienie drugie miałaby wyjaśnić, czy złożenie wniosku wystąpienie o stwierdzenie zgonu spadkodawcy oznacza dorozumiane przyjęcie spadku. Przyjęcie spadku jest pojęciem prawnym i odwoływanie się do niego w tym kontekście nie ma uzasadnienia. Sąd nie zajął takiego stanowiska, podobnie jak twierdzeń takich nie zgłaszał wnioskodawca, zatem wyjaśnienie przedstawionej kwestii nie miałoby znaczenia dla rozstrzygnięcia i jest bezprzedmiotowe.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 w zw. z art. 13 § 2 odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania.

jw

[aw]